

مواد روانگردان چالش‌ها و راهبردها

(مطالعه تطبیقی در حقوق ایران و انگلستان)

محمدامین ثابت سروستانی

پژوهشگر دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی،

پژوهشگر دکتری حقوق خصوصی، قاضی دادگستری و مدرس دانشگاه

زهرا وهبی

دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی و مدرس دانشگاه

سرشناسه	ثابت سروسنایی، محمدامین، ۱۳۶۴-
عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام. Iran. Laws, etc.
عنوان و نام پدیدآور	انگلستان. قوانین و احکام Great Britain. Laws, etc مواد روانگردان؛ چالش‌ها و راهبردها: مطالعه تطبیقی در حقوق ایران و انگلستان / محمدامین ثابت سروسنایی، زهرا وهبی.
مشخصات نشر	تهران: خرسندی، ۱۳۹۹-
مشخصات ظاهری	۲۳۲ ص.
شابک	978-622-224141-4
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا	
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	داروهای توهم‌زا -- قوانین و مقررات کیفری -- ایران.
موضوع	
	Hallucinogenic drugs--Law and legislation--Criminal provisions--Iran
موضوع	داروهای توهم‌زا -- قوانین و مقررات کیفری -- انگلستان.
موضوع	
	Hallucinogenic drugs--Law and legislation--Criminal provisions--Great Britain
موضوع	اعتیاد -- انگلستان -- پیشگیری -- سیاست دولت
موضوع	Drug addiction--Prevention--Great Britain--Government policy
موضوع	اعتیاد -- ایران -- پیشگیری -- سیاست دولت
موضوع	Drug addiction—Prevention—Iran—Government policy
موضوع	مقایسه تطبیقی Comparative law
شناسه افزوده	وهبی، زهرا، ۱۳۶۴-
رده‌بندی کنگره	KMH ۴۴۰۴
رده‌بندی دیویی	۳۴۵/۵۵۰۲۷۷
شماره کتابشناسی ملی	۷۳۴۸۶۲۱

www.khordb.ir

انتشارات خرسندی

خیابان نلسون ماندلا (جردن)، ضلع شمال غربی چهارراه جهان کودک، پلاک ۶۶، طبقه اول، واحد ۳
تلفن: ۸۸۶۶۵۳۰۷-۸۸۶۶۳۷۶۲

مرکز پخش و توزیع: خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، خیابان لبافی نژاد، نرسیده به خیابان دانشگاه،
پلاک ۴۷۱، واحد زیرزمین - تلفن: ۵-۶۶۹۷۱۰۳۴ - ۶۶۴۹۰۵۸۴-۶۶۴۸۴۸۵۸

پست الکترونیک: Khorsandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: www.Khorsandypub.com

مواد روانگردان چالش‌ها و راهبردها

محمدامین ثابت سروسنایی، زهرا وهبی

چاپ اول: ۱۳۹۹ - شمارگان: ۵۰۰ جلد - قیمت: ۵۸۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۴۱۴۱-۴ ISBN: 978-622-224141-4

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	مقدمه
فصل اول- جهت گیری های کنشی سیاست جنایی ایران و انگلستان در خصوص مواد روانگردان / ۲۹	
۳۱	مبحث اول- سیاست های کنشی رشدمدار
۳۱	گفتار اول- سیاست های خانواده مدار
۳۲	بند اول- جایگاه پیشگیری رشدمدار در ایران
۳۷	الف- انجمن معتادان گمنام
۳۹	ب- کنگره شصت
۳۹	ج- جمعیت آفتاب
۴۱	بند دوم- پیشگیری رشدمدار در انگلستان
۴۵	الف- مؤسسه Action on Addiction
۴۶	ب- مؤسسه حمایتی Adfam
۴۸	ج- مؤسسه Frank
۴۸	د- مؤسسه Release
۴۸	د- مؤسسه Release
۴۸	ه- مؤسسه CITAP
۴۸	و- مؤسسه Narcotics Anonymous
۴۹	گفتار دوم- سیاست های مدرسه مدار
۵۲	بند ۱- تعیین و انتخاب مدارس
۵۲	بند ۲- انتخاب دبیران
۵۲	بند ۳- بازدید و نظارت بر برنامه
۵۳	بند ۴- جذب بودجه های استانی
۶۰	مبحث دوم- سیاست های کنشی اجتماع مدار
۶۰	گفتار اول- تأثیر رسانه ها
۶۶	گفتار دوم- مفاهیم و نظریات جرم شناسانه در پیشگیری مکان محور

- بند اول- تأثیر انواع فضاهای شهری و شکل‌گیری مجرمین ۶۷
- الف- آپارتمان‌نشینی ۶۷
- ۱- تنوع و تضاد فرهنگ ۶۷
- ۲- رشد فردگرایی و عدم انسجام اجتماعی ۶۸
- ۳- بروز رفتارهای ضد اجتماعی ۶۸
- ۴- کمبود فضاهای فرهنگی آموزشی، تفریحی و فضای سبز ۶۹
- ب- حاشیه‌نشینی ۶۹
- ۱- دلایل شکل‌گیری و تداوم ۷۰
- ۲- فراوانی و انواع بزهکاری ۷۱
- بند دوم- سکونت در مناطق متراکم (تراکم جمعیتی) ۷۵
- گفتار سوم- نظرات نوین جرم‌شناسی مکان‌محور ۷۶
- بند اول- نظریه فضاهای قابل دفاع ۷۷
- الف- مفهوم فضاهای قابل دفاع و غیر قابل دفاع ۷۹
- ب- انواع فضاهای بدون دفاع ۸۰
- ۱- گونه‌های مخصوص شهر ۸۰
- ۱-۱- فضاهای غیر مرتبط با عملکرد ۸۰
- ۲-۱- زیرگذرها و زیر پل‌ها ۸۰
- ۲- گونه‌های مخصوص مناطق مسکونی ۸۱
- ۲-۱- فضاهای بدون متولی ۸۱
- ۲-۲- ساختمان‌های نیمه تمام و متروکه ۸۱
- ۳- گونه‌های مشترک ۸۱
- ۳-۱- فضاهای گم ۸۱
- ۳-۲- فضاهای بدون کارکرد یا با کارکرد نامتناسب ۸۲
- بند دوم- قابل دفاع نمودن فضاها ۸۲
- الف- قلمرو داری ۸۲
- ب- مراقبت طبیعی (نظارت) ۸۳
- ج- تصویر ساختمان ۸۴
- د- کنار هم قرار گرفتن محیط‌های فرهنگی و اجتماعی ۸۵
- ه- نگهداری ۸۵

۸۶.....	و- کنترل ورودی ها
۸۶.....	ز- محافظت از سیل
۸۷.....	مبحث سوم- پیشگیری از جرم از طریق طراحی (CPTED)
۸۹.....	گفتار اول- جلوگیری از جرم موقعیتی (نظریه مدیریت افراد و محیط)
۹۱.....	گفتار دوم- جرم شناسی محیطی (نظریه توزیع جرم)
۹۲.....	بند اول- جابگاه پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی در ایران
۱۰۱.....	بند دوم- پیشگیری از طریق طراحی در انگلستان
۱۰۱.....	الف- نهادهای موثر در طراحی شهری
۱۰۲.....	۱- نهادهای قانون گذار
۱۰۲.....	۲- نهادهای تهیه کننده و مراجع تصویب
۱۰۳.....	۳- نهادهای اجرایی
۱۰۹.....	۴- نهادهای مطالعاتی و پژوهشی
۱۰۹.....	ب- مقررات موثر در طراحی شهری و پیشگیری محیطی
۱۱۴.....	ج- نگاهی به سایر مقررات انگلستان
فصل دوم- جهت گیری های واکنشی سیاست جنایی ایران و انگلستان در مواد روانگردان / ۱۱۹	
۱۱۹.....	مبحث اول- واکنش ها از نظر جرم انگاری
۱۲۰.....	گفتار اول- نظریه جرم انگاری
۱۲۱.....	بند اول- جلوه های جرم انگاری در حقوق داخلی
۱۲۱.....	بند دوم- تحولات تقنینی در حقوق بین الملل
۱۷۸.....	گفتار دوم- نظریه غالب در ایران و انگلستان
۱۷۸.....	الف- سیاست تشویقی
۱۷۹.....	ب- سیاست جنایی مبتنی بر مبارزه سرکوب گرانه
۱۸۱.....	ج- سیاست های دو جانبه (پیشگیری و سرکوب توأمان)
۱۸۶.....	مبحث دوم- عناوین مجرمانه و پاسخ ها
۱۸۶.....	گفتار اول- تولید، ساخت، وارد و صادر کردن مواد روانگردان
۱۸۶.....	بند اول- تولید و ساخت
۱۸۹.....	بند دوم- حمل، وارد و صادر کردن
۱۹۵.....	گفتار دوم- ترانزیت

مقدمه

تحقق اهداف و آرمان‌های نظام عدالت کیفری، متضمن تدوین و بهره‌مندی از یک سیاست جنایی^۱ روشمند و هدف‌گرا در مبارزه علیه بزهکاری با قابلیت پیشگیری از جرم، بازدارندگی و در نهایت مجازات^۲ است.^۳ ابداع‌کننده‌ی عنوان سیاست جنایی و کاربردش را برای نخستین بار به دانشمند آلمانی «آنسلم فون فوئرباخ» نسبت می‌دهند. فوئرباخ^۴ در کتاب «حقوق کیفری» خود که در سال ۱۸۰۳ میلادی چاپ و منتشر گردید سیاست جنایی را چنین تعریف می‌کند: مجموعه‌ی شیوه‌های سرکوب گرانه‌ای که دولت با استفاده از آن‌ها علیه جرم، واکنش نشان می‌دهد^۵ و همچنین از سیاست جنایی با عنوان «خردمندی قانون‌گذارانه‌ی دولت» یاد می‌کند.^۶ این تعریف از سیاست جنایی مفهومی مضیق است که چنان‌چه خواهیم دید این مفهوم، با گذر زمان تغییرات اساسی نموده است. باید بیان داشت که برای بهره‌گیری از یک سری اقدامات روشمند، لازم است از یک سری سیاست جنایی کنشی در جهت پیشگیری^۷ و شیوه‌هایی اعم از کیفری (سرکوب‌گری کیفری) و غیر کیفری بیان می‌شود که جامعه با توسل به آن‌ها به پدیده مجرمانه پاسخ می‌دهد. پس به کارگیری اصطلاح پاسخ به جای واکنش حکایت از آن دارد

1- Criminal policy

2- punishment

۳- نجفی توانا، علی، تعارض و انسداد در سیاست جنایی ایران، فصلنامه تحقیقات حقوقی آزاد، شماره ۱، ۱۳۸۶، ص ۱۴۹.

4- Anselm von Feuerbach

۵- لازرژ، کریستین، درآمدی بر سیاست جنایی، ترجمه علی حسین نجفی ابرندآبادی، تهران، انتشارات میزان، چاپ اول،

۱۳۸۲، ص ۱۱.

۶- ابروآنیان، امیر، سیاست جنایی پیشینه تاریخی، ساختار و ویژگی‌ها، مندرج در تازه‌های علوم جنایی مجموعه مقاله‌ها، زیر

نظر دکتر علی حسین نجفی ابرندآبادی، تهران، انتشارات میزان، چاپ اول، ۱۳۸۸، ص ۶۰.

7- Prevention

که سیاست جنایی هم قبل از ارتکاب جرم عملکرد کنشی و هم بعد از ارتکاب جرم جهت سرکوبی عملکرد واکنشی وارد عمل می‌شود.^۱ در این میان سیاست جنایی مواد مخدر (سنتی و صنعتی) در چهارچوب سیاست‌های کلی هر کشور در جای خود از اهمیت به سزایی برخوردار است، چرا که هیچ کشوری را نمی‌توان یافت که از آسیب مواد مخدر (چه سنتی و چه صنعتی) در امان باشد.^۲ این معضل به گونه‌ای است که از آن به عنوان موتور حرکت جرم در اروپا یاد می‌شود. با توجه به این که از سیاست جنایی تحت عنوان تدبیر یاد می‌شود و قاعدتاً تدابیر به صورت مشخص در قانون هر کشور ذکر نمی‌شود، اما خط مشی هر کشور در قانون آن کشور است. بنابراین با مرور زمان به حضور جامعه در کنار دولت برای هر چه بهتر و نتیجه گرفتن از سیاست‌های اعمالی توجه شده است. آنسل سیاست جنایی را واکنش سازمان یافته یا سنجیده شده‌ی اجتماع در مقابل اعمال مجرمانه و یا هنر اجتماعی تعریف می‌کند که از آن «به عنوان ارائه تفسیر گسترده نسبی از سیاست جنایی یاد می‌شود».^۳ سیاست جنایی با مرور زمان از مفهوم سنتی و مضیق آن یعنی سیاست کفّری به سمت مفهوم موسع آن یعنی سیاست جنایی به معنای امروزی متحول شده است.^۴ برخی از نویسندگان نیز در تعریف سیاست جنایی این گونه بیان داشته‌اند: «وقتی سیاست جنایی را در مفهوم موسع در نظر می‌گیریم به معنای پاسخ کل جامعه به مشکلات ایجاد شده به وسیله پدیده‌ی جنایی است».^۵ بنابراین سیاست جنایی فنی بوده که غایت آن یافتن عقلانی و منطقی‌ترین شیوه‌های ممکن برای مبارزه و کنترل پدیده‌ی مجرمانه می‌باشد.^۶ نتیجه این که هر کشور و جامعه همان طور که دارای سیاست اجتماعی، اقتصادی،

۱- مارتی، دلماس، میری، از حقوق جزا تا سیاست جنایی، ترجمه دکتر علی حسین نجفی ابرندآبادی، فصلنامه نامه مفید، شماره ۱۱، ۱۳۷۶، ص ۱۸۱.

۲- کشور ما ایران به لحاظ موقعیت جغرافیایی و داشتن مرز طولانی (۱۹۲۵) کیلومتر با بزرگ ترین تولید کننده‌ی مواد مخدر دنیا، افغانستان و از سوی دیگر به عنوان مسیر اصلی ترانزیت محموله‌های مواد مخدر به اروپا و سایر کشورهای دنیا با معضله‌های فراوانی روبروست چرا که اکثر مواد مخدر تولید شده در همسایه ما مواد مخدر سنتی است و مواد مخدر صنعتی، خصوصاً قرص‌هایی که در جامعه کنونی بین جوانان رایج شده عموماً در کارگاه‌های زیرزمینی تولید و به دست مصرف کننده می‌رسد.

۳- ایروانیان، امیر، پیشین، ص ۶۶.

۴- رک: حسینی، سیدمحمد، سیاست جنایی (مفاهیم و مدل‌ها)، مجله کانون و کلا، دوره جدید، شماره ۱۱، ۱۳۷۶، ص ۱۵۴.

۵- Rutherford, Andrew, Transforming Criminal Policy, London, 1996, p.11.

۶- رک: محمدنژاد، پرویز، بررسی و شناخت سیاست جنایی و اثر آن بر نظم و امنیت اجتماعی، مجله اصلاح و تربیت،

فرهنگی و بهداشتی است باید دارای یک سیاست جنایی هم باشد که در حقیقت خط مشی و دیدگاه‌های مسئولان و سیاست‌گذاران امور امنیتی، انتظامی و تقنینی آن جامعه را در خصوص راه‌های پیشگیری، کنترل و مقابله با بزهکاری و پدیده‌های ناامنی بیان می‌کند.^۱ «هر سیاست جنایی لزوماً مقطعی و مقید به زمان خاص است و برای جامعه‌ی حاضر پیش‌بینی و تدوین می‌گردد. از این رو چنان سیاستی که بی‌توجه به نیازهای فردای نسل حاضر و خواسته‌های آنان تنظیم گردد می‌تواند به نحو گسترده‌ای به یک سوء تفاهم زیان بار منجر شود و نه تنها امنیت و نظم اجتماعی را تأمین نخواهد کرد بلکه خود نیز عامل ناامنی خواهد بود.» دولت و اجتماع دو قطب کاملاً مستقل هستند که با مشارکت یکدیگر در برخورد با جرم و انحراف اقدام می‌کنند. با این تفاوت که پاسخ‌های رسمی به بزه که از سوی دولت صورت می‌گیرد نسبت به مراجع جامعه‌ی که در این زمینه اقدام می‌کنند قوی‌تر بوده و همواره بر مراجع جامعه‌ی برتری دارند.^۲

اما از دیدگاه نگارندگان این گونه نیست، درست است که نوع پاسخ‌ها با یکدیگر متفاوت است اما نمی‌توان گفت که یکی بر دیگری برتری دارد، چرا که پاسخ‌های جامعه‌ی، از آن جا که شخص بزهکار خود جزئی از جامعه است می‌تواند به مراتب در برخی موارد اثرات کارآمدتری نسبت به پاسخ دولتی داشته باشد.^۳ در مقابل قطب مستقل دولت، توجه ویژه به مسایل صلح و سازش، عفو، توبه، اقرار، انکار و مانند آن نشان از سهم عمده‌ی مراجع غیررسمی و مردمی برای مشارکت در این مهم دارد.^۴

همانگونه که بیان شد، کشورها هر یک به گونه‌ای در گیر مسأله مواد مخدر^۵ و روانگردان‌ها^۶

۱- ساداتی، سید محمود، امنیت و سیاست جنایی، ماهنامه دادرسی، شماره ۵۸، سال دهم، ۱۳۸۵، ص ۲۷.

۲- ن ک: موبری، احمد، تحلیل و بررسی سیاست جنایی مبارزه با مواد مخدر در ایران، قسمت اول، ماهنامه دادرسی، سال هفتم، شماره ۳۹، ۱۳۸۲.

وجود آراء متفاوت صادره‌ی قضات می‌تواند دلیلی بر عدم وجود یک سیاست جنایی منسجم در این زمینه باشد چرا که در بسیاری از مواقع قضات با پیروی از تفسیرهایی که از باورهای خود در آن مورد خاص دارند، منشاء صدور احکام متضاد در مراجع قضایی می‌شوند و با این وصف راهی برای هم سو نمودن و جهت دادن به این رویه‌ها عملاً وجود ندارد.

۳- اکرمی، الهام، سیاست جنایی اسلام سزاده‌ی یا بازپروری؟، مجله تعالی حقوق، سال دوم، شماره ۶، ۱۳۸۹، صص ۲۴ و ۲۵.

۴- مواد مخدر خود به دو دسته‌ی مواد مخدر سنتی و مواد مخدر صنعتی (شیمیایی و یا روان گردان) تقسیم می‌شود. عنوان مواد مخدر عموماً برای مواد مخدر سنتی به کار می‌رود. این مواد باعث دگرگونی در هوشیاری می‌شوند.

۵- داروهای روان گردان، داروهای محرک دستگاه عصبی هستند که خاصیت توهم‌زایی دارند و عموماً بر قدرت شناخت و

هستند. برخی از کشورها در گیر موضوع کشت، برخی در گیر موضوع مصرف و یا قاچاق، برخی در گیر موضوع ساخت و بالاخره برخی در گیر ترانزیت هستند. ایران و انگلستان از جمله کشورهای ترانزیت و مصرف‌کننده محسوب می‌شوند. نمود اصلی سیاست جنایی ایران، در قوانین کشور دیده می‌شود. در دوران قبل از انقلاب اسلامی، نقطه‌ی شروع سیاست جنایی در قبال مواد مخدر را می‌توان در قانون تحدید تریاک^۱ مصوب ۱۲۸۹ پیدا کرد. بعد از آن قوانین مختلفی با توجه به مقتضیات زمان به تصویب رسیده است از جمله در سال ۱۳۰۷ قانون انحصار دولتی تریاک^۲، در سال ۱۳۰۸ قانون طرز جلوگیری از قاچاق

ادراک فرد تأثیر می‌گذارند. نامی که برای این مواد به کار می‌رود «توهم‌زاه» است این داروها اعتیاد جسمانی عموماً به همراه ندارند و فقط وابستگی روانی ایجاد می‌کنند و تفاوت آن‌ها با مواد مخدر سنتی عمل شیمیایی است که بر روی آن‌ها صورت می‌گیرد و به صورت قرص اکثراً در جامعه رواج دارند اما به شکل‌های دیگر من جمله پودر نیز در جامعه دیده می‌شود.

۱- قانون تحدید تریاک مصوب ۱۲۸۹/۱۲/۲۳

ماده ۱- از تاریخ وضع این قانون از هر مثقال تریاک مالیده سیصد دینار مالیات دریافت می‌شود.

ماده ۲- محض جلوگیری از مضار استعمال شیره سوخته تریاک اولاً در تمام نقاط مملکت کلیه سوخته تریاک به مأمورین وزارت مالیه تسلیم می‌شود که ضبط نمایند و فقط به عنوان حق الزحمه برای هر مثقال سه شاهی به کسانی که سوخته را به مأمورین مزبور تسلیم می‌نمایند داده می‌شود و هر گاه کسی از تسلیم سوخته امتناع نماید و یا مخفی بدارد سوخته او ضبط و با حضور همان شخص تلف می‌شود ثانیاً مأمورین مزبور در هر نقطه عده و اسامی اشخاصی را که خیره استعمال می‌کنند با مقدار شیره که در هر محل مصرف می‌شود معین نموده و از سوخته ضبط شده به قدر ضرورت نقاط مزبوره شیره تهیه کرده و به آن اشخاص می‌دهند و در عوارض هر مثقال سه عباسی حق الزحمه دریافت می‌دارند در آخر سال آن چه باقی بماند با اطلاع وزارت مالیه تلف خواهند نمود.

ماده ۳- در نقاطی که ترتیب ضبط سوخته تریاک قبل از وضع این قانون معمول بوده است مدلول ماده (۲) از تاریخ وضع این قانون به موقع اجرا گذاشته می‌شود و در نقاطی که هنوز جاری نشده است سه ماه بعد از تاریخ مزبور مجری خواهد شد.

ماده ۴- از اول سال سوم تا آخر سال هفتم بعد از وضع این قانون هر سال به هر مثقال تریاک مالیده یکصد و پنجاه دینار بر مالیات سال قبل و به هر مثقال شیره سوخته یکصد و پنجاه دینار بر مبلغ سال قبل افزوده می‌شود از اول سال هشتم استعمال شیره کلیتاً و استعمال تریاک غیر از آن چه برای دوا لازم است ممنوع خواهد بود.

ماده ۵- تریاکی که به عنوان تجارت از مملکت خارج می‌شود از ادای این مالیات معاف خواهد بود.

ماده ۶- ترتیب اجرای این قانون و جلوگیری از قاچاق و تفتیش ترتیبات اداری آن موافق نظام نامه‌ای است که به اتفاق وزارت مالیه و داخله مدون می‌شود.

۲- قانون انحصار دولتی تریاک مصوب ۱۳۰۷/۰۴/۲۶

ماده ۱- از تاریخ تصویب این قانون کلیه معاملات و نگاهداری و انبار کردن و تیاری و حمل و نقل و صدور تریاک و شیره و چونه اعم از مصرف داخلی و خارجی منحصر به دولت است این انحصار موسوم به انحصار دولتی تریاک خواهد بود.

ماده ۲- در محل‌هایی که زراعت تریاک می‌شود زارعین و مالکین مکلفند هر ساله در ظرف سه ماه قبل از شروع به کشت و زرع شخصاً یا به وسیله نماینده ثابت‌الوکاله به طور جمعی یا انفرادی به مالیه محل یا مرکز تحصیل داری بلوک اظهارنامه داده رسید دریافت نمایند و قبل از آن شروع به زرع تریاک ننمایند.

ماده ۳- صاحبان شیره اعم از رعیت و مالک مکلفند کلیه شیره تریاک‌های خود را به انبارهایی که وزارت مالیه در دسترس آن‌ها

تهیه نموده است وزن نموده و تحویل داده و قبض رسید دریافت دارند و هیچ گونه حقی به عنوان انبارداری مطالبه نخواهد شد.

ماده ۴- مؤسسه انحصار مکلف است شیر و تریاک های وارده به انبار را از صاحبان آن ها در حدود میزان متوسط قیمت های معموله در موقع برداشت محصول سه ساله اخیر قبل از این قانون با تصدیق اهل خیره به علاوه صدی ده خریداری نماید و قیمت خرید را الی یک من نقداً پرداخته و اضافه از مقدار یک من را منها در ظرف دو ماه پرداخت نماید.

تبصره- تعیین اهل خیره به این طریق می شود که در هر محل اداره مالیه از شش تا دوازده نفر از مبرزین خبره محلی را به مؤسسه انحصار معرفی نموده و مؤسسه سه نفر را از بین آن ها به حکم قرعه معین کند.

ماده ۵- تا موقعی که محل های کافی دولتی برای تیاری تریاک تهیه نشده است وزارت مالیه یا مؤسسه انحصار می تواند اجازه دهد که تیاری تریاک مصرف خارجی را تجار تحت کنترل دقیق مأمورین مؤسسه در انبارهای شخصی به عمل آورند.

ماده ۶- دولت مجاز است جواز صدور تریاک برای تجارت خارجه را در مقابل پرداخت جواز صدور به تجار بدهد و همچنین دولت می تواند فروش تریاک مصرف داخلی را به موجب اجازه مخصوصه به واسطه داخلی واگذار نماید قیمت جواز صدور برای ۱۳۰۷ از تاریخ ابلاغ این قانون تا پانزده روز و از اول ۱۳۰۸ به بعد در فروردین هر سال از طرف دولت معین و اعلان خواهد شد.

تبصره- هر گاه کسی قبل از تاریخ تصویب این قانون معامله کثرتی برای صدور تریاک به خارجه در هذالسنه نموده و اسناد معامله را در دست داشته باشد مقداری که معامله شده است از پرداخت قیمت جواز معاف خواهد بود.

ماده ۷- کلیه لوله های تریاک مصرف داخلی باید دارای باندرولی باشد که طول و وزن آن را معلوم و تأدیه مثقالی دو قران و پانصد دینار را علاوه از قیمت تمام شده مصرف باشد.

تبصره- از تریاک لوله های موجودی در اول اجرای این قانون تفاوت قیمت باندرولی به اقساط اخذ خواهد شد.

ماده ۸- برای سرمایه مؤسسه انحصار تریاک مجلس شورای ملی مبلغ دو میلیون تومان اعتبار به وزارت مالیه اعطاء می نماید.

ماده ۹- برای مخارج اداری مؤسسه انحصار تریاک علاوه بر اعتباراتی که در بودجه ۱۳۰۷ برای مخارج اداره تحدید منظور گردیده است به وزارت مالیه مبلغی که از صدی شش عایدات سالیانه حاصله از عمل انحصار بجای نماید اعتبار داده می شود.

ماده ۱۰- سوخته تریاک در هر جا و نزد هر کس باشد باید وزارت مالیه آن را جمع و ضبط نماید و در ازاء هر یک مثقال یک صد دینار به صاحب مال تأدیه کند.

ماده ۱۱- ورود تریاک از سرحدات ولو این که برای صدور باشد چه به طریق ترانزیت و چه به طریق دیگر به کلی ممنوع است مگر آن که صاحب تریاک اجازه آن را قبلاً از مؤسسه انحصار تحصیل کرده باشد.

ماده ۱۲- مسافرتی که در سرحدات وارد می شوند و حامل تریاک باشند هر گاه تریاک آن ها زیاده تر از یک مثقال باشد و به گمرک سرحدی اطلاع ندهند حکم قاچاق بر آن تعلق می گیرد و مطابق قوانین مقرر به صاحب آن رفتار خواهد شد.

ماده ۱۳- برای اجرای این قانون و ترتیب تفتیش و جلوگیری از قاچاق تریاک و شیر و مواد مشتقه از آن ها وزارتین مالیه و داخله مکلف به تدوین نظامنامه هستند که کاملاً با مدلول این قانون و سایر قوانین مملکتی موافق بوده و پس از تصویب هیأت وزراء به موقع اجراء گذاشته می شود.

ماده ۱۴- از تاریخ اجرای این قانون کلیه مقررات جاریه راجع به تریاک و عوارضی که به آن تعلق می گرفته است اعم از حقوق گمرکی و غیره ملغی است و دولت مکلف است بودجه مؤسسات معارفی و خیریه را که از محل عوارض تریاک تأدیه می شد معادل آن چه در سال ۱۳۰۷ تصویب شده و یا معمول بوده است همه ساله در ضمن بودجه مملکتی منظور نموده و بپردازد.

ماده ۱۵- دولت مکلف است از تاریخ تصویب این قانون تا ده سال وسایل ترک استعمال تریاک را در داخله مملکت و طیب و دوی مجانی در دسترس معاندین فراهم نموده و اعتبارات لازمه اجرای این منظور را به مجلس شورای ملی پیشنهاد نماید و مصرف داخلی را از ۱۳۰۸ در هر سال یک عشر کسر کند تا آن که در انقضای مدت مزبوره استعمال تریاک در غیر موارد طبی در تمام مملکت متروک و ممنوع گردیده و فروش تریاک در موارد طبی به موجب نسخه طیب و در داروخانه ها به عمل آید.

تریاک^۱، در سال ۱۳۳۴ قانون منع کشت خشخاش و استعمال تریاک^۲ و آئین نامه

تبصره- مؤسسه انحصار برای ورود تریاک از خارجه هیچ اجازه نخواهد داد مگر آن که اطمینان کامل حاصل نماید که به مصرف داخلی نخواهد رسید.

ماده ۱۶- وزیر مالیه مأمور اجرای این قانون است.

این قانون که مشتمل بر شانزده ماده است در جلسه بیست و ششم تیر ماه یک هزار و سیصد و هفت شمسی به تصویب مجلس شورای ملی رسید. رئیس مجلس شورای ملی- حسین پیرنیا.

۱- قانون طرز جلوگیری از قاچاق تریاک مصوب ۱۳۰۸/۰۹/۰۳

ماده ۱- وزارت مالیه مجاز است قیمت اجناس ضبطی به علاوه صدی سی از جرائم مأخوذه از مرتکبین قاچاق تریاک را به کاشف قاچاق بدهد.

ماده ۲- هر گاه نسبت به بسته یا صندوق یا عدل مال التجاره ظن قاچاق حاصل شود مأمورین رسمی کشف می‌توانند آن را با مهر سربی مهر نمایند تا در مقصد با حضور مأمورین انحصار باز و معاينه شود مگر آن که صاحب یا حامل مال تفتیش آن را در همان محل تقاضا کند. در صورتی که بسته یا صندوق یا عدل مهر شد باید این نکته در صورت مجلس قید گردد. هر کس مهر سربی فوق‌الذکر را بشکند مشمول ماده (۱۱۲) قانون مجازات عمومی خواهد بود.

تبصره- مأمورین رسمی مذکور در این قانون مأمورینی هستند که از طرف وزارت مالیه جواز مخصوص برای عملیات کشف دارند هر صاحب مال یا حامل جنسی که جنس او مورد تفتیش واقع می‌شود حق دارد مطالبه رؤیت جواز مذکور را بنماید.

ماده ۳- جریمه‌ای را که مطابق قانون مرتکب قاچاق باید بپردازد اداره انحصار مستقیماً و قبل از رجوع به محاکم وصول خواهد کرد ولی در صورتی که میزان جریمه از بیست تومان تجاوز نماید پس از وصول جریمه برای تعیین مجازات حبس دوسیه را به پارک بدهایت محل خواهد فرستاد.

ماده ۴- کسی که اداره انحصار جریمه از او گرفته می‌تواند در صورتی که متکرب ارتکاب قاچاق باشد به محاکم عدلیه مراجعه نماید در این صورت اداره انحصار تریاک دوسیه امر را به محکمه فرستاده و در صورتی که به موجب حکم قطعی مجرم نبودن شاکی ثابت شده جریمه مأخوذه مسترد خواهد گردید و هر گاه ارتکاب شاکی به جرم قاچاق ثابت شد محکمه او را به مجازات حبسی که برای مجرمین قاچاق مقرر است محکوم خواهد کرد.

ماده ۵- مأمورینی که بر خلاف واقع کسی را متهم به ارتکاب جرم قاچاق کرده و موجب مزاحمت شده باشند پس از ثبوت به جبران خسارتی که بر اشخاص وارد آورده از شش ماه انفصال تا انفصال ابد به تشخیص محکمه و درجات تقصیر محکوم خواهد شد.

ماده ۶- از اشخاصی که قبل از این قانون به موجب حکم محاکم صلح یا بدهایت محکوم به پرداخت جریمه شده‌اند اداره انحصار محکوم به را موقتاً وصول کرده و در صورتی که بعداً به موجب حکم قطعی در محاکم مافوق متهم تبرئه گردید جریمه مأخوذه مسترد خواهد شد.

ماده ۷- این قانون بلافاصله به موقع اجرا گذاشته می‌شود.

این قانون که مشتمل بر هفت ماده است در جلسه سوم آذر ماه یک هزار و سیصد و هشت شمسی به تصویب مجلس شورای ملی رسید. رئیس مجلس شورای ملی- دادگر.

۲- قانون منع کشت خشخاش و استعمال تریاک مصوب ۱۳۳۴/۰۸/۱۷

ماده ۱- از تاریخ تصویب این قانون کشت خشخاش و تهیه و ورود مواد افیونی (تریاک و شیر و سایر مشتقات آن) و استفاده از اماکن عمومی برای استعمال مواد مزبوره و ساختن و وارد کردن آلات و ادوات مربوطه به آن در سراسر کشور ایران ممنوع خواهد بود.

اجرائی^۱ قانون مذکور مصوب ۱۳۳۴/۱۰/۱۱، در اردیبهشت سال ۱۳۳۸ قانون مربوط به اصلاح

ماده ۲- از تاریخ تصویب این قانون تا شش ماه مهلت داده می‌شود که معتادین به مواد افیونی خود را به مراکز که وزارت بهداری آگهی خواهد کرد معرفی نمایند تا وسائل معالجه در دسترس آنان گذاشته شود.

تبصره- دولت مکلف است به وسیله بانک کشاورزی و سایر بنگاه‌های وابسته به خود کمک‌های اعتباری به صورت وام‌های طویل‌المدت و همچنین کمک‌های فنی لازم به منظور تسهیل تبدیل زراعت خشخاش به زراعت‌های دیگر در حدود مقدرات و توانایی خود به کشاورزانی که فاقد استطاعت مالی باشند به عمل آورد و نیز دولت ملزم است اعتبار کافی برای اجرای مقررات ماده ۲ در اختیار وزارت بهداری بگذارد.

ماده ۳- پس از انقضای مدت شش ماه مذکور در ماده قبل استعمال مواد افیونی و نگاهداری و خرید و فروش آن ممنوع خواهد بود.

ماده ۴- دولت مکلف است متاهی تا یک ماه از تاریخ تصویب این قانون آئین‌نامه اجرایی و جریمه لازم و همچنین طرز مجازات متخلفین از مقررات این قانون را تنظیم و پس از تصویب کمیسیون‌های مربوطه مجلسین که مشترکاً تشکیل می‌شود به موقع اجرا گذارد.

ماده ۵- وزارتخانه‌های بهداری و کشور و دارایی و کشاورزی و دادگستری مأمور اجرای این قانون می‌باشند.

این قانون که مشتمل بر پنج ماده و یک تبصره است در جلسه سه‌شنبه یازدهم مهر ماه یک هزار و سیصد و سی و چهار به تصویب مجلس شورای ملی رسید و پس از اعاده آن از طرف مجلس سنا در تاریخ هفتم آبان ماه یک هزار و سیصد و سی و چهار ابلاغ آن به دولت از طرف مجلس شورای ملی تأیید گردید. سپس مجلس شورای ملی - رضا حکمت. قانون بالا در جلسه دوشنبه ۱ آبان ماه ۱۳۳۴ به تصویب مجلس سنا رسیده است.

۱- آئین‌نامه اجرایی و طرز مجازات متخلفین از قانون منع کشت خشخاش و استعمال تریاک مصوب ۱۳۳۴/۰۸/۱۷ مصوب ۱۳۳۴/۱۰/۱۱ (کمیسیون‌های مشترک دادگستری، بهداری و کشاورزی مجلسین)

فصل اول- مقررات منع کشت

ماده ۱- از تاریخ تصویب این آئین‌نامه هر مالک یا مستأجری که مبادرت به کشت خشخاش کند علاوه بر امحاء کشت به حبس تأدیبی از شش ماه تا یک سال و پرداخت جریمه نقدی از پنج هزار ریال تا پنجاه هزار ریال محکوم خواهد شد و در صورت تکرار علاوه بر پرداخت جریمه نقدی مزبور در دفعه دوم به حبس تأدیبی از یک سال تا دو سال و در دفعات بعد به حبس مجرد از دو سال تا پنج سال محکوم خواهد شد.

ماده ۲- هر زارعی که مبادرت به کشت خشخاش کند علاوه بر امحاء کشت به حبس تأدیبی از دو ماه تا یک سال و پرداخت جریمه نقدی از یک هزار تا پنج هزار ریال محکوم خواهد شد و در صورت تکرار علاوه بر پرداخت جریمه نقدی مزبور در دفعه دوم به حبس تأدیبی از شش ماه تا دو سال و در دفعه سوم به حبس تأدیبی از یک سال تا سه سال و در دفعات بعد به حبس مجرد از دو سال تا پنج سال محکوم خواهد شد.

ماده ۳- در صورتی که مالک یا مستأجر یا اشخاص دیگر در کشت خشخاش شرکت و معاونت نمایند علاوه بر امحاء کشت به جریمه نقدی و مجازات‌های مقرر در ماده ۲ محکوم خواهند شد.

ماده ۴- هر کس مواد افیونی به کشور وارد یا تهیه کند علاوه بر ضبط عین جنس در وزارت بهداری به حبس مجرد از دو سال تا پنج سال و پرداخت جریمه نقدی معادل یکصد ریال برای هر گرم تریاک یا شیره و یک هزار ریال برای هر گرم

مرفین یا دیونین یا نارستین یا تبائین یا کدیین و سه هزار ریال برای هر گرم هرویین محکوم خواهد شد و در صورت تکرار علاوه بر پرداخت جریمه نقدی مزبور در دفعه دوم به حبس با اعمال شاقه از سه تا ده سال و در دفعه سوم به حبس ابد محکوم خواهد شد.

تبصره- وزارت بهداشتی منحصرأ مجاز است که مشتقات مواد افیونی که برای مصارف طبی کشور لازم است تهیه و وارد نموده و طبق آئین‌نامه ادویه مخدره توزیع نماید.

فصل دوم- استفاده از اماکن عمومی برای استعمال مواد افیونی

ماده ۵- هر کس اماکن عمومی از قبیل قهوه خانه و مهمان خانه را برای استعمال مواد افیونی مورد استفاده قرار دهد به حبس تأدیبی از شش ماه تا یک سال و پرداخت جریمه نقدی از یک هزار ریال تا ده هزار ریال محکوم خواهد شد و در صورت تکرار علاوه بر پرداخت جریمه نقدی در دفعه دوم از یک سال تا سه سال و در دفعه سوم به حبس مجرد از دو سال تا پنج سال و در دفعات بعد از سه سال تا ده سال به حبس با اعمال شاقه محکوم خواهد شد.

ماده ۶- ساختن و وارد کردن آلات و ادوات مربوط به استعمال مواد افیونی ممنوع و متخلف از سه ماه تا یک سال و پرداخت جریمه نقدی از پانصد ریال تا پنج هزار ریال محکوم خواهد شد و در صورت تکرار علاوه بر پرداخت جریمه نقدی به حداقل مجازات مزبور محکوم خواهد شد و آلات و ادوات مزبور هم باید ضبط و یا معدوم گردد.

فصل سوم- درمان معتادین

ماده ۷- وزارت بهداشتی به منظور اجراء ماده ۲ قانون منع کشت مکلف است. اولاً- داروی ترک تریاک به مقدار کافی تهیه و در تمام نقاط کشور از شهرها و بخش‌ها و دهات به مجاناً قیمتی که برای دولت تمام می‌شود در دسترس معتادین بگذارد. ثانیاً- تمام درمانگاه‌ها (اعم از ثابت و سیار) بخش‌های طبی بیمارستان‌ها اعم از بیمارستان‌های وابسته به وزارت بهداشتی و یا دانشکده‌های پزشکی و شهرداری‌ها و سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی و نیروی خورشید سرخ و سازمان بیمه‌های اجتماعی (نسبت به بیمه‌شدگان) مکلفند بیمارانی که مبتلا به عوارض ناشیه از ترک تریاک می‌شوند مجاناً معالجه نمایند. ثالثاً- در کلیه نقاطی که معتادین وجود دارند ولی درمانگاه و یا مؤسسات فوق‌الذکر نیست وزارت بهداشتی مکلف است مأمور یا مأمورین صلاحیت دار برای اجرای مقررات فوق به محل‌های مزبور سریعاً اعزام نماید.

تبصره- وزارت بهداشتی مجاز است علاوه بر استفاده از مأمورین و کارمندان فعلی خود و سایر ادارات برای اجرای بند فوق مأمورین صلاحیت دار را که در دستگاه‌های دولتی وجود نداشته باشد موقتاً به طور روزمزد استخدام و حقوق و هزینه سفر آن‌ها را از اعتبار پیش‌بینی شده در تبصره ۲ قانون منع کشت تأدیه نماید.

فصل چهارم- کمک‌های فنی و مساعدت و وام

ماده ۸- به منظور اجرای تبصره ماده ۲ قانون منع کشت خشخاش در هر شهرستان که از مناطق مجاز در کشت خشخاش طبق صورت موجود در اداره انحصار تریاک بوده کمیسیونی مرکب از فرماندار، رئیس دادگستری، رئیس اداره کشاورزی یا رئیس بانک کشاورزی یا نماینده او، رئیس دارایی محل، رئیس بهداشتی و دو نفر از معتمدین محلی که مطلع به امور زراعت بخصوص در امر کشت خشخاش و معروف به امانت و درستی باشند تشکیل و نسبت به اعتباراتی که برای تسهیل تبدیل زراعت خشخاش به زراعت‌های دیگر از طرف وزارت کشاورزی (با توجه به اوضاع و احوال هر محل و میزان خسارتی که از منع کشت خشخاش متوجه کشاورزان محل می‌شود) تعیین می‌گردد کمیسیون نامبرده نحوه مصرف اعتبار مزبور را از لحاظ کمک و مساعدت به کشاورزان که فاقد استطاعت مالی می‌باشند و همچنین کمک‌های فنی نسبت به هر

محل اعم از شهر و بخش‌ها و دهات تابعه آن تعیین و در اجرای آن با توجه به نکات زیر نظارت و مراقبت می‌نماید: الف- کمک‌هایی که به کشاورزان فاقد استطاعت می‌شود بدون بهره و به مدت پنج سال تا ده سال خواهد بود. ب- کمک‌های فنی نیز بدون بهره به مدت پنج سال تا ده سال (به تناسب نوع مساعدت و زمانی که برای بهره‌برداری لازم است) خواهد بود. ج- نسبت به نقاطی که زراعت خشخاش به صورت دیم به عمل می‌آمده چه از لحاظ مساعدت به کشاورزان و چه از لحاظ کمک‌های فنی باید توجه بیشتر و اقدام سریع‌تر معمول گردد. د- کمک به کشاورزان فاقد استطاعت باید به تناسب میزان سطح متوسط کشت خشخاش طبق میزان متوسطه شیره تریاکی باشد که در ظرف سه سال اخیر به دولت فروخته‌اند و با در نظر گرفتن اظهارنامه‌هایی که در سه سال اخیر به دارایی محل داده‌اند. ه- کمک‌های فنی شامل تهیه آب به وسیله حفر چاه احداث قنات جدید تعمیر قنات بایر استفاده از آب‌های رودخانه و غیره ماشین‌های کشاورزی بذر مرغوب کود شیمیایی راهنمایی‌های فنی خواهد بود.

تبصره- فرماندار و رئیس دادگستری و رئیس اداره کشاورزی یا رئیس بانک کشاورزی یا نماینده او و رئیس بهداری و رئیس دارایی به اتفاق یا اکثریت دو نفر معتمدین محلی را تعیین و معرفی خواهند نمود.

فصل پنجم- منع استعمال و غیره

ماده ۹- به منظور اجرای ماده ۳ قانون منع کشت خشخاش پس از انقضاء مهلت مذکور در ماده مزبور. ۱- هر کس بدون مجوز طبی مواد افیونی استعمال نماید به حبس تأدیبی از یک ماه تا دو ماه در مرتبه اول و در صورت تکرار در مرتبه دوم به حبس تأدیبی از سه ماه تا شش ماه و در دفعات بعد از یک سال تا سه سال محکوم خواهد شد. ۲- هر کس مواد افیونی را بدون لزوم طبی به دیگری تزریق نماید به مجازات‌های فوق محکوم خواهد شد. ۳- هر کس در داخل کشور مواد افیونی نگاهداری و یا خرید و فروش و یا حمل نماید اعم از این که مالک یا واسطه حمل و نقل باشد علاوه بر ضبط عین مال در وزارت بهداری به حبس تأدیبی از سه ماه تا شش ماه و جریمه نقدی معادل پنجاه ریال برای هر گرم تریاک و شیره و پانصد ریال برای هر گرم مرфин یا دیوین یا نارسین یا تباین یا کدین و دو هزار ریال برای هر گرم هروین محکوم خواهد شد و در صورت تکرار علاوه بر پرداخت جریمه نقدی در دفعه دوم به حداکثر مجازات و در دفعه سوم به حبس تأدیبی از شش ماه تا دو سال و برای دفعات بعدی به حبس مجرد از دو سال تا پنج سال محکوم خواهد شد. ۴- پس از انقضاء مهلت مقرر در ماده ۳ دولت مکلف است کارمندانی که معاد به استعمال مواد افیونی باشند از خدمت دولت معاف و برکنار نماید.

تبصره ۱- تکرار جرم در موارد این آئین‌نامه از حیث مدت تکرار تابع قانون مجازات عمومی خواهد بود.

تبصره ۲- از نقطه نظر کمال مساعدت به مردم کشور و جمع‌آوری مواد افیونی وزارت دارایی مکلف است به وسیله آگهی اعلام نماید در مدتی که از تاریخ تصویب قانون منع کشت تا شش ماه تجاوز نکند هر کس مواد افیونی داشته باشد و به طیب خاطر به نزدیک‌ترین اداره دارایی محل اقامت خود عرضه نماید بهاء آن را به مأخذی که وزارت دارایی در آگهی فوق تعیین می‌نماید دریافت دارد.

فصل ششم- وظایف مأمورین دولت

ماده ۱۰- در هر نقطه‌ای که کشت خشخاش به عمل آید کدخدای مکلف است بلافاصله مراتب را کتباً به بخشدار حوزه خود گزارش دهد بخشدار باید متنها تا پانزده روز پس از دریافت گزارش کدخدا با حضور نماینده دارایی و دادگستری و بهداری و کشاورزی در محل کشت حاضر و نسبت به امحاء کشت مزبور اقدام و گزارش امر را به فرمانداری مربوطه اطلاع دهد. تبصره- غیبت هر یک از نمایندگان مزبور مانع اجرای عمل امحاء کشت با حضور و بقیه اعضاء حاضر نخواهد بود

قانون منع کشت خشخاش و استعمال تریاک^۱ و در سال ۱۳۴۸ قانون تشدید مجازات مرتکبین

کدخدایی که خودداری در اجرای وظایف مندرجه در ماده فوق نماید به حبس تأدیبی از یک ماه تا دو ماه و به انفصال از سمت کدخدایی محکوم خواهد شد.

ماده ۱۱- بخشدار و یا سایر مأمورین دولت که به موجب این آئین‌نامه وظایفی برای منع کشت خشخاش و جلوگیری از استعمال و قاچاق مواد افیونی دارند چنان چه در اجراء وظایف خود تعلل و مسامحه نمایند قابل تعقیب اداری بوده و مجازات‌های از درجه چهار به بالا را خواهند داشت و چنان چه معافیت و یا شرکت در جرایم نمایند به حداکثر مجازات‌های مصرحه در این آئین‌نامه محکوم خواهند شد.

ماده ۱۲- درآمدهای حاصل از جرایم مذکور در این آئین‌نامه پس از پرداخت حق‌الکشف که معادل بیست و پنج درصد جرایم کشف شده خواهد بود هفتاد و پنج درصد بقیه باید در حساب مخصوص در وزارت دارایی تمرکز یابد که به مصرف معالجه معتادین و تبدیل زراعت و امحاء کشت و سایر مصارفی که برای اجرای این قانون لازم است به دستور سازمان مبارزه با تریاک برسد.

فصل هفتم- سازمان مبارزه با تریاک

ماده ۱۳- برای اجرای قانون منع کشت خشخاش و استعمال مواد افیونی سازمان مستقلی به نام سازمان منع کشت خشخاش و مبارزه با استعمال و قاچاق مواد افیونی تشکیل می‌شود، این سازمان وابسته به وزارت بهداشت و تحت نظر هیأت مدیره‌ای مرکب از پنج نفر از کارمندان عالی رتبه دولت که بنا به تصویب هیأت دولت و به موجب فرمان ملوکانه برای مدت سه سال انتخاب می‌شوند خواهد بود و چنان چه ادامه سازمان مزبور بعد از سه سال لازم باشد به تصویب هیأت دولت برای مدتی که از دو سال تجاوز نکند ادامه خواهد یافت وظایف هیأت مزبور عبارت از مراقبت و نظارت در اجرای قانون منع کشت خشخاش و استعمال آن و مقررات آئین‌نامه حاضر می‌باشد و آئین‌نامه داخلی سازمان را هیأت دولت تصویب و به موقع به اجراء بگذارد.

ماده ۱۴- آن قسمت از بودجه و اعتبارات و کارمندانی که مربوط به انبار و بسته‌بندی و تیاری و صادرات تریاک موجود می‌باشند کماکان در تحت نظر وزارت دارایی و بقیه در اختیار سازمان فوق قرار خواهد گرفت.

ماده ۱۵- وزارت بهداشت مکلف است برای آگاهی ساکنین کلیه شهرها و قراء و قصبات از مضار و عواقب استعمال تریاک و آشنا ساختن مردم به عواقب کشت خشخاش و تهیه مواد افیونی و غیره علاوه بر اعلانات رسمی قانون منع کشت خشخاش و آئین‌نامه و نشریات لازمه را به مقدار کافی طبع و مجاناً در دسترس مردم بگذارد.

آئین‌نامه فوق که مشتمل بر پانزده ماده و شش تبصره که در تاریخ ۲۵ آذر ماه ۱۳۳۴ در کمیسیون‌های مشترک دادگستری و در چهارم دی ماه ۱۳۳۴ در کمیسیون مشترک بهداشتی و در یازدهم دی ماه ۱۳۳۴ در کمیسیون مشترک کشاورزی مجلسین به تصویب رسیده است به موجب قانون منع کشت خشخاش و استعمال تریاک قابل اجراء می‌باشد. رئیس مجلس شورای ملی- رضا حکمت.

۱- قانون مربوط به اصلاح قانون منع کشت خشخاش و استعمال تریاک مصوب ۱۳۳۸/۰۲/۱۹

ماده ۱- مواد مخدره مذکور در این قانون به دو دسته تقسیم می‌شود: اول- مواد افیونی که شامل تریاک و سوخته تریاک و شیره و یا سایر ترکیباتی می‌شود که دارای مواد مزبور باشد. دوم- سایر ادویه مخدره اعم از مشتقات تریاک (مانند مرفین و هروئین) و کوکائین و مواد مخدره صنعتی و شیمیایی که در فهرست ادویه مخدره سازمان ملل متحد تعیین شود و یا سازمان

بهداشت جهانی مراقبت در مصرف آن را ضروری شناسد.

فهرست مواد مخدره مذکور را وزارت بهداشتی به تفکیک تنظیم و پس از تصویب هیأت وزیران همزمان با این قانون یک نوبت در روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی و سه نوبت متوالی در یکی از جراید کثیرالانتشار مرکز منتشر خواهد نمود وزارت بهداشتی می تواند با تصویب هیأت وزیران در فهرست مواد مخدره تجدیدنظر نماید.

تبصره ۱- حشیش و مواد مخدره مشابه آن که از طرف وزارت بهداشتی در فهرست مندرج در این ماده تعیین خواهد شد از نظر مقررات این قانون در ردیف مواد افیونی محسوب می شوند.

تبصره ۲- وزارت کشور مکلف است به وسیله استانداری و فرمانداری و بخشدار و دهبانان فهرست مواد مخدره مذکور در این ماده و مفاد این قانون را در تمام کشور به اطلاع مردم برساند.

ماده ۲- وزارت بهداشتی منحصراً مجاز است مواد مخدره را که برای مصارف طبی و علمی کشور لازم است تهیه و وارد کشور نموده و طبق آئین نامه ای که تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسانید توزیع نماید آئین نامه مزبور قابل تجدیدنظر خواهد بود.

ماده ۳- برای نظارت و مراقبت در اجرای این قانون و قانون منع کشت خشخاش مصوب هفتم آبان ماه ۱۳۳۴ و هم هماهنگی کردن اقدامات کلیه مقامات مسئول و تمرکز کلیه امور مربوط به مواد مخدره اداره ای در وزارت بهداشتی به نام اداره کل نظارت بر مواد مخدره تشکیل می شود که قائم مقام سازمان منع کشت خشخاش نیز خواهد بود.

ماده ۴- مجازات سازنده یا واردکننده هر یکی از مواد مخدره مذکور در ماده ۱ حبس موقت با اعمال شاقه از پنج سال تا پانزده سال و پرداخت جریمه نقدی معادل مبلغ پانصد ریال برای هر گرم از مواد افیونی و سه هزار ریال برای هر گرم از سایر ادویه مخدره است و در صورت تکرار مجازات مرتکب علاوه بر جزای نقدی اعدام است.

ماده ۵- هر کس یکی از مواد مخدره مذکور در ماده ۱ را تهیه کند یا بفروشد یا در معرض فروش گذارد یا بدون مجوز طبی بخرد به حبس موقت با اعمال شاقه از سه تا پانزده سال و پرداخت جریمه نقدی معادل مبلغ پانصد ریال برای هر گرم از مواد افیونی و سه هزار ریال برای هر گرم از سایر ادویه مخدره محکوم می شود و در صورت تکرار علاوه بر مجازات نقدی به حبس دائم با اعمال شاقه محکوم می گردد.

ماده ۶- هر کس محلی برای استعمال مواد مخدره دایر کند یا به نحوی از انحاء از این ممر سهم در منافع باشد و یا با مرتکب اصلی شرکت نماید به جریمه نقدی از ده هزار ریال تا یکصد هزار ریال و حبس مجرد از دو تا ده سال و هر کس به نحوی از انحاء معاونت در عمل مزبور نماید به حداقل مجازات مرتکب محکوم می شود. هر کس در محل های مزبور قبول خدمت نماید به حبس تأدیبی تا دو سال محکوم می گردد و در صورتی که مرتکبین جرائم فوق از مأموران دولت باشند به حداکثر مجازات مقرر محکوم خواهد شد.

ماده ۷- هر کس یکی از مواد مخدره را مخفی نماید یا از محلی به محل دیگر حمل کند به حبس تأدیبی تا سه سال و پرداخت جریمه نقدی به میزان مقرر در ماده چهار این قانون محکوم می شود هر گاه مواد مکشوفه یا محموله بیش از مقدار پنجاه گرم مواد افیونی و یا یک گرم از سایر ادویه مخدره باشد مجازات مرتکب حبس مجرد از دو سال تا ده سال و جریمه نقدی به میزان مقرر در ماده چهار این قانون خواهد بود.

تبصره- هر گاه مأمورین کشف و ضبط مواد مخدره تمام یا مقداری از مواد مکشوفه را به نفع متهم از بین برده یا به نفع خود تصاحب نماید به مجازات مصرحه در این ماده محکوم خواهند شد.

ماده ۸- در هر مورد که دادگاه تشخیص داد حامل مواد مخدره صاحب آن نبوده و متصدی حمل از طرف دیگری است معاون جرم محسوب و مباشر جرم صاحب مال می باشد که به مجازات مجرم اصلی محکوم می گردد. پرداخت جرائم فقط

به عهده صاحب مال خواهد بود.

ماده ۹- استعمال هر نوع مواد مخدره ممنوع است هر کس بدون مجوز طبی مواد مخدره را استعمال نماید و یا به دیگری تزریق کند به حبس تأدیبی از شش ماه تا سه سال محکوم می‌شود در صورتی که ماده مخدره مرفین یا هروئین باشد مجرم به حد اکثر مجازات مقرر در این ماده محکوم خواهد شد.

تبصره ۱- در صورت محکومیت متهم معاد وزارت بهداشتی مکلف است معاد را بستری و ترک اعتیاد نماید. دوره معالجه این قبیل اشخاص جزء مدت محکومیت آنان محسوب خواهد شد.

تبصره ۲- هر کسی شخصی را به نام معاد یا فروشنده غیر مجاز مواد مخدره و یا محلی را به نام مرکز فروش قاچاق یا استعمال مواد مزبور که مطبوعات درج یا معرفی نماید عدم صحت آن به ثبوت برسد در صورت شکایت مدعی خصوصی مفتی از شش ماه تا یک سال به حبس تأدیبی محکوم خواهد شد.

ماده ۱۰- موارد مخدره مذکور در این قانون ولو آن که مخلوط با مواد دیگری باشد از نظر مجازات خالص محسوب می‌شود.

ماده ۱۱- در موارد مذکور در ماده ۴ و قسمت اخیر ماده ۷ این قانون وسیله نقلیه موتوری حامل مواد مخدره که مال مرتکب بوده و در حین کشف با دست مأمورین افند به دستور دادستان موقتاً توقیف و در صورت محکومیت مرتکب طبق رأی دادگاه به ملکیت وزارت بهداشتی استرداد خواهد یافت.

ماده ۱۲- الف- شیره کش خانه و محل استعمال مواد مخدره پس از کشف بلافاصله به دستور دادستان شهرستان بسته خواهد شد. ب- چنان چه محل های مزبور قسمتی از یک خانه مسکونی باشد که اشخاص دیگر در آن سکونت دارند فقط قسمتی که محل استقرار شیره و یا استعمال سایر مواد مخدره بوده است بسته خواهد شد. ج- چنان چه مالک محل و دایرکننده شخص واحد باشد محل مزبور برای مدت یک سال بسته خواهد شد. چنانچه محل مزبور اجاری باشد اجازه منفسخ و با حضور نماینده دادستان ملک تحویل موجد خواهد شد در صورتی که موجد با علم و اطلاع محل مزبور را بعداً برای استعمال مواد مخدره اجازه دهد و یا واگذار نماید به مجازات معاون جرم محکوم خواهد شد.

تبصره- در مورد محل فروش مواد مخدره پروانه کسب محل مزبور بلافاصله توقیف و در صورت محکومیت متهم باطل خواهد شد.

ماده ۱۳- هر کس مبادرت به کشت خشخاش نماید علاوه بر ابراء کشت به حبس با اعمال شاقه از سه تا پانزده سال و جریمه نقدی معادل یکصد هزار ریال برای هر هکتار اراضی یا کمتر مورد کشت قرار گرفته محکوم می‌شود و در صورت تکرار مجازات مرتکب علاوه بر پرداخت جریمه نقدی حبس دائم با اعمال شاقه است.

تبصره- هر گاه ثابت شود که کشت خشخاش به دستور مالک یا مستأجر یا قائم مقام قانونی آن ها به عمل آمده در این صورت اشخاص مزبور علاوه بر پرداخت جریمه معینه به حد اکثر مجازات مقرر در ماده فوق و زارع به حداقل قانونی مجازات مزبور محکوم خواهد شد.

ماده ۱۴- هر کس بذر یا گرز خشخاش را نگهداری یا مخفی کند به حبس تأدیبی از دو ماه تا سه سال محکوم خواهد شد. ماده ۱۵- در هر محلی که کشت خشخاش به عمل آید کدخدا مکلف است بلافاصله مراتب را کتباً به بخشدار حوزه خود گزارش دهد بخشدار باید بلافاصله پس از دریافت گزارش کدخدا جریان را به فرمانداری و بهداشتی و دادستان شهرستان و نزدیک ترین پست ژاندارمری محل اطلاع دهد ژاندارمری موظف است پس از دریافت گزارش بخشدار متتهی تا یک هفته

با حضور مأمورین بهداری، کشاورزی و دادستان یا نمایندگان آن‌ها در محل کشت حاضر و کشت مزبور را محو نمایند و جریان امر را به فرمانداری مربوطه اطلاع دهند در نقاطی که دادگاه بخش مستقل وجود دارد امین صلح در امر امحاء کشت خشخاش نمایندگی دادستان شهرستان را خواهد داشت.

ماده ۱۶- در هر محل که خشخاش کشت شود اعم از آن که قبل یا بعد و یا در موقع برداشت محصول کشف گردد کدخدای محل در صورتی که اطلاع نداده باشد و بخشدار محل در صورت علم به حبس تأدیبی از یک تا سه سال محکوم خواهد شد و چنان چه بخشدار یا کدخدا نزدیک ترین پست ژاندارمری محل را به موقع خود از موضوع مستحضر کرده ولی ژاندارمری اقدام ننموده باشد فرمانده پست مزبور علاوه بر حبس تأدیبی تا سه سال محکوم به انفصال دایم از خدمت دولتی می‌شود.

تبصره ۱- در نقاطی که ژاندارمری نباشد فرمانده مأمورین انتظامی محل موظف به انجام فرمانده پست ژاندارمری در امر امحاء کشت خشخاش بوده و در صورت تخلف از یک سال تا سه سال حبس تأدیبی و انفصال دایم از خدمات دولتی محکوم خواهد شد.

تبصره ۲- مقصود از رییس یا فرمانده یا بخشدار یا کدخدای مذکور در این ماده کسانی هستند که مشاغل مزبور را حتی به طور موقت از دو ماه قبل از برداشت محصول تریاک به عهده داشته‌اند.

ماده ۱۷- درباره کسانی که به اتهام ارتکاب جرایم مذکور در ماده ۴، ۵ و ۶ و قسمت اخیر ماده ۷ و مواد ۱۳ و ۱۶ این قانون مورد تعقیب قرار گیرند چنان چه دلایل و قرائن موجود دلالت بر توجه اتهام به آنان نماید قرار بازداشت صادر خواهد شد و در صورت ادامه بازداشت متهم تا تاریخ شروع دادرسی یا صدور اولین حکم برائت طبق ماده ۴۸۳ آئین دادرسی کیفری فوراً آزاد خواهد شد رسیدگی به جرایم مذکور در این قانون خارج از نوبت به عمل خواهد آمد.

تبصره- در کلیه جرایم مذکور در این قانون هر گاه مرتکبین متعدد باشند جریمه نقدی تضامناً از آنان وصول خواهد گردید.

ماده ۱۸- در کلیه جرایم مذکور در این قانون مواد مخدره فوراً ضبط و در اختیار وزارت بهداری قرار خواهد گرفت و همچنین آلات و ادوات جرم تحویل وزارت بهداری خواهد شد تا تکلیف آن‌ها از طرف دادگاه تعیین شود.

ماده ۱۹- درآمدهای حاصل از جرایم مذکور در این قانون پس از پرداخت حق الکشف که معادل پانزده درصد مأخوذه خواهد بود و همچنین بهای اجناس مکشوفه و جرایم مذکور در ماده ۲۳ قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب ۲۹ اسفند ماه ۱۳۱۲ باید در حساب مخصوصی در وزارت دارایی تمرکز یابد تا به دستور اداره کل نظارت بر مواد مخدره به مصرف درمان معتادین و ایجاد بیمارستان برای درمان آن‌ها و آزمایشگاه مواد مخدره در صورت ضرورت خرید وسایل نقلیه و وسایل کشف برای مبارزه با مواد مزبور برسد.

ماده ۲۰- از نظر اجرای مقررات این قانون در هر نقطه که وزارت بهداری مقتضی بداند می‌تواند موضوع را به مأمورین گارد مسلح گمرک و یا مأمورین مرزبانی و یا بازرسان مخصوص وزارت بهداری ارجاع نماید در این صورت مأمورین مذکور مانند مأمورین ژاندارمری و شهربانی ضابط دادگستری محسوب و به ترتیب مقرر در قانون آئین دادرسی کیفری تحت تعلیمات دادستان محل باید انجام وظیفه نمایند.

تبصره- کسانی که مأمور تعقیب جرایم مذکور در این قانون می‌باشند و با علم به این که جرایم مذکور در این قانون از طرف اشخاصی ارتکاب یافته از انجام وظیفه‌ای که برای تعقیب دارند خودداری نمایند به اشد مجازاتی که برای مرتکبین

اصلی جرائم مندرج در قانون اصلاح قانون منع کشت خشخاش و اجازه موقوفی تعقیب و اجرای مجازات سایر مرتکبین جرائم مذکور. به دنبال تصویب قوانین، در مورخه ۸ اردیبهشت ۱۳۵۴ قانون مربوط به مواد روانگردان (پسیکوتروپ)^۱ به تصویب رسید و برای اولین بار مواد

معین شده محکوم خواهند شد.

ماده ۲۱- هر یک از کارمندان دولت یا شهرداری ها و مؤسسات وابسته به آن ها که معناد به استعمال مواد مخدره باشند تا ترک اعتیاد از خدمت برکنار می شوند مقصود از برکناری انتظار خدمت بدون حقوق در مورد کارمندان رسمی و اخراج از خدمت در مورد سایرین است.

ماده ۲۲- از تاریخ اجرای این قانون آن قسمت از قانون منع کشت خشخاش مصوب آبان ماه ۱۳۳۴ و سایر مواد مجازاتی که در قوانین دیگر مغایر با این قانون وجود دارد در قسمتی که مغایر است ملغی است.

ماده ۲۳- وزارت بهداری باید وسایل معالجه معتادین را فراهم نماید و دولت ملزم است که اعتبار کافی برای این منظور در اختیار وزارت بهداری بگذارد.

تبصره- پس از تصویب این قانون تا مدت یک سال معتادینی که قبل از تعقیب خود را برای معالجه به وزارت بهداری معرفی نمایند از تعقیب مصون خواهند بود. معادلهای که به علت اعتیاد محکوم گردند هر گاه در دوران اجراء مجازات رفع اعتیاد نمایند از مقررات آزادی مشروط استفاده خواهند نمود.

ماده ۲۴- وزارتخانه‌های بهداری، دادگستری، کشور، جنگ و راه‌آبادات و گمرکات مأمور اجرای این قانون می‌باشند. قانون فوق که مشتمل بر بیست و چهار ماده و یازده تبصره است در جلسه یکشنبه نوزدهم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و سی و هشت به تصویب مجلس شورای ملی رسید. رئیس مجلس شورای ملی- رضا حکمت. قانون بالا در جلسه ۱۳۳۸/۰۳/۳۱ به تصویب مجلس سنا رسیده است.

۱- قانون مربوط به مواد روان گردان (پسیکوتروپ) مصوب ۱۳۵۴/۰۲/۰۸

ماده ۱- مواد روان گردان به موادی گفته می شود که در فهرست‌های چهارگانه ضمیمه این قانون مندرج است. وزارت بهداری در صورت توصیه کمیسیون مواد مخدر سازمان ملل متحد می تواند در فهرست‌های چهارگانه مذکور با تصویب هیئت وزیران تجدیدنظر نموده و مراتب را وسیله روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی و جراید کثیرالانتشار اعلام نماید. این تغییرات پس از انقضای پانزده روز از تاریخ انتشار لازم‌الرعایه خواهد بود.

ماده ۲- وزارت بهداری مجاز است مواد مندرج در فهرست شماره یک ضمیمه این قانون را منحصراً برای تحقیقات علمی و یا مصارف پزشکی تهیه و یا وارد نموده و طبق آئین‌نامه‌ای که به تصویب کمیسیون‌های بهداری مجلسین خواهد رسید به مقادیر محدود فقط در اختیار سازمان‌های تحقیقی و پزشکی دولتی و یا وابسته به دولت و یا سازمان‌های تحقیقی و پزشکی دیگری که صلاحیت آن‌ها از طرف دولت تأیید شده باشد قرار دهد.

ماده ۳- هر کس مواد مندرج در فهرست شماره یک را بسازد یا بفروشد یا برای فروش عرضه کند و یا بدون اجازه وزارت بهداری عالماً وارد یا نگاهداری یا حمل نماید حسب مورد به مجازات‌های زیر محکوم خواهد شد: الف- برای ساختن، حبس دائم. ب- برای فروختن یا به معرض فروش گذاردن، حبس جنائی درجه یک از سه تا پانزده سال. ج- برای وارد کردن بیش از ده گرم، حبس دائم و برای ده گرم یا کمتر حبس جنائی درجه دو از دو تا ده سال. د- برای نگاهداری و یا

روان گردان وارد قانون گذاری ایران شد. پس از آن در مورخه ۳ آبان ماه ۱۳۶۷ قانون مبارزه با مواد مخدر توسط مجمع تشخیص مصلحت نظام با آئین نامه بعدی آن به تصویب رسید.^۱ در

حمل غیر مجاز بیش از مقدار ده گرم حبس جنائی درجه یک از سه تا پانزده سال و برای ده گرم یا کمتر حبس جنائی درجه دو از دو تا ده سال.

تبصره- مواد مذکور ولو اینکه با مواد دیگری مخلوط یا محلول باشد از نظر مجازات خالص محسوب می شود مشروط به این که به همان صورت قابل مصرف باشد.

ماده ۴- هر کس مواد مندرج در فهرست های شماره ۲ و ۳ و ۴ ضمیمه این قانون را بدون اجازه وزارت بهداشتی بسازد یا وارد یا صادر نماید علاوه بر ضبط مواد مزبور به حبس جنحه ای از شصت و یک روز تا سه سال محکوم خواهد شد.

ماده ۵- سازنده یا وارد کننده مجاز مواد مذکور در ماده ۴ این قانون مکلف است قبل از فروش برجسی روی بسته بندی هائی که به دست مصرف کننده می رسد (شیشه، لوله، جعبه و نظایر آن) الصاق نماید که به فارسی نوشته شده باشد «فروش بدون نسخه پزشک ممنوع است» عمده فروشان دارو و داروخانه ها مجاز به عرضه بسته بندی های مذکور بدون داشتن برجسب نمی باشند و در صورتی که بسته بندی های فوق بدون برجسب مذکور خارج از محوطه انبار دیده شود وسیله وزارت بهداشتی ضبط خواهد شد.

ماده ۶- فروش مواد مذکور در ماده ۴ این قانون جزء مناسبات درمانی و عمده فروشی دارو و داروخانه و لابراتوار یا مؤسسه داروسازی ممنوع است در صورت تخلف علاوه بر ضبط مواد مزبور مرتکب به حبس جنحه ای از شصت و یک روز تا سه سال محکوم خواهد شد.

ماده ۷- فروش مواد مذکور در ماده ۴ این قانون به مصرف کننده فقط بایجاد طریق داروخانه انجام گیرد و داروخانه منحصرأ در مقابل نسخه پزشک می تواند مواد مزبور را به مصرف کننده بفروشد متخلفان به حبس جنحه ای از شصت و یک روز تا شش ماه محکوم خواهد شد.

ماده ۸- نگاهداری مواد مذکور در ماده ۴ این قانون وسیله افراد غیر مجاز ممنوع است و در صورت تخلف علاوه بر ضبط مواد مذکور مرتکب به حبس جنحه ای تا شش ماه محکوم خواهد شد.

ماده ۹- فرآورده های داروئی که ماده اصلی آن ها محتوی یک یا چند ماده مندرج در فهرست های شماره ۲ و ۳ و ۴ ضمیمه این قانون باشند مشمول کلیه مقررات ناظر بر ماده مزبور خواهد بود.

تبصره- وارد یا خارج کردن از کشور یا نگاهداری یا حمل مواد مذکور در ماده ۴ این قانون در صورتی که به مقادیر متناسب یا مصارف درمانی شخصی باشد از شمول کلیه مقررات این قانون معاف خواهد بود.

ماده ۱۰- انتشار آگهی تبلیغاتی در مورد مواد روان گردان جز در نشریات پزشکی و داروئی بدون اجازه وزارت بهداشتی ممنوع است مرتکب به جزای نقدی از پنج هزار و یک ریال تا پنجاه هزار ریال محکوم خواهد شد.

ماده ۱۱- موادی که به موجب این قانون ضبط می شود در اختیار وزارت بهداشتی قرار خواهد گرفت تا در صورت قابل مصرف بودن به مصرف رایگان بیماران برساند و در غیر این صورت معدوم نماید.

ماده ۱۲- آئین نامه اجرایی این قانون وسیله وزارت بهداشتی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

۱- البته از نظر نگارندگان، نمی توان مصوبات مجمع تشخیص را قانون گذاری قلمداد نمود، چرا که طبق اصول قانون اساسی، قانون گذاری برای مجمع ممنوع است لذا اگر عنوان قانون گذاری بیان می شود از روی مسامحه است.